

ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ КОНЦЕПЦІЇ ОСНОВНИХ ФУНКЦІЙ ОРГАНІВ ПРОКУРАТУРИ УКРАЇНИ

Проблеми сучасного державотворення та перспективи його розвитку не можна повністю реалізувати без реорганізації основних державних інституцій до яких відноситься прокуратура та визначення її ролі і місця в системі державних органів України. Ця проблематика обговорюється у науковому середовищі нашої держави на протязі останніх років. На нашу думку вирішення цієї проблеми повинно проводитися в контексті прийняття нового кримінально-процесуального кодексу та завершення реформування судової системи.

Однак у зв'язку з рішенням Конституційного суду про визнання неконституційним рішення Верховної Ради України про запровадження Конституційної реформи щодо форм державного устрою і правління виникли проблеми визначення місця прокуратури в системі державних органів.

У зв'язку з цим додатково досліджуються названі проблеми у зв'язку зі зміною Конституції.

Венеціанська комісія продовжує орієнтувати Україну на суттєву зміну функцій прокуратури, зокрема щодо здійснення нагляду за дотриманням законів юридичними та фізичними особами, тобто бувшого «загального нагляду» передбаченого перехідними положеннями змінами до Закону про прокуратуру.

З цього приводу є різні думки. Переважна більшість практиків і науковців відстоюють точку зору про залишення цієї важливої функції прокуратури.

Провідні науковці теорії прокурорського нагляду обґрунтовують позиції про те, що цей вид нагляду може співіснувати з іншими видами контролю, зокрема, діяльністю Комітету із захисту прав людини, тобто омбудсмена та іншими контролюючими органами.

Існує проблеми, що здійснення нагляду за дотриманням законів з винесенням документів прокурорського реагування може бути розцінена як втручання у судову гілку владу.

Однак, прокуратура ніколи не була наділена і не здійснювала відносно судів будь-яких владних повноважень. Прокурор лише доводить до відомої відповідну судову інстанцію про порушення закону. І в кожному конкретному випадку суд вирішує справу по суті. І якщо доводи прокурора викладені в апеляційному чи касаційному поданні визнаються судом незаконними, останній відмовляє в задоволенні клопотання прокурора. Особливо це стосується порушень прав громадян і їх захисту тоді, коли ці особи самі не в змозі захистити свої законні права.

Діяльність прокуратури спрямована на захист державності України, зміцнення їх економічної і політичної систем, тобто передбачалось в перехідних положеннях, що цей період закінчиться після стабілізації економічного і політичного

становища в Україні. Безумовно такого стану в Україні ще не наступило, а тому прокуратура повинна продовжувати виконання цієї важливої наглядової функції.

Правозахисна роль прокуратури не змінилась після скасування конституційної реформи, оскільки нагляд за додержанням прав і свобод входить до загального предмета прокурорського нагляду за додержанням і застосуванням законів, про що сказано в 9 перехідних положеннях Основного Закону.

Наступною тезою в адресу прокуратури Венеціанська комісія вказує, що зазначена функція ставить прокуратуру над іншими гілками влади. Однак насправді вона функціонує поряд з іншими гілками, висуваючи перед ними вимоги про усунення порушень закону.

Тобто ніяких об'єктивних даних немає, які б ставили під сумнів, що ці функції суперечать верховенству права. Наглядова діяльність прокуратури ні в який спосіб не загрожує незалежності судової системи.

Прокуратура діє виключно в межах компетенції, визначеної в Конституції України і вона ні в який спосіб не втручається у діяльність і межі судової гілки влади, тим більше, що в даний час вона переживає не кращі часи.

Відповідно до ч.2 ст.3 Конституції України права і свободи людини та громадянина і їх гарантії визначають зміст та спрямованість діяльності держави. Тому дуже важко визначити де закінчуються інтереси громадян і починаються – державні. Прикладом цій тезі може бути прийняття Податкового кодексу України. Але це торкається цілого комплексу соціальних проблем і реалізація відповідних соціальних програм.

Щодо звернень до суду для захисту інтересів громадян прокурор сам повинен визначити чи є підстави для втручання його в той чи інший конфлікт. Є великі сумніви щодо визначення поняття «Європейські стандарти». Чим і ким вони визначені?

Ці та інші порушення висунуті Венеціанською комісією вимагають додаткових наукових досліджень. Після їх завершення в Конституції України будуть чітко визначені функції прокуратури України.

Література

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Шумський П.В. Прокуратура України / П.В. Шумський. – К.: Вентурі, 1998. – 336с.
3. Прокуратура в Україні: Зб. нормативних актів. – К.: Юрінком Інтер, 2000. – 398с.
4. Косюта М. Прокуратура України / М. Косюта. – Одеса: юрид. літ., 2002. – 312с.
5. Суд, правоохоронні та правозахисні органи України: Навчальний посібник. – К.: Юрінком Інтер, 2002. – 320с.
6. Михайленко О.Р. Прокуратура України / О.Р. Михайленко. – К.: Юрінком Інтер, 2005. – 459с.